

24.03.2023

## Tina Bru: Stolpetale om hva politikken skal være

Kjære alle sammen,

HERREGUD. Jeg har savnet dere!

Jeg er fortsatt i mammafermisjon altså. Så helt tilbake er jeg ikke enda. Men det er helt fantastisk å få komme hjem til et parti som åpner dørene for både meg, mann og to barn for en helg sånn at jeg kan være sammen med dere, diskutere politikk og stake ut kursen for valgseier i september!

Nå har jeg vært borte fra politikken siden slutten av oktober og observert det hele litt fra utsiden de siste månedene:

Mye går veldig bra. For Høyre om ikke annet. Jeg må ærlig innrømme at jeg gjerne skulle vært på kontoret da målingen på 36,9 tikka inn i noens innboks.

Erna har blitt latterliggjort for å dra på turné i mellomvalgsår. Arbeiderpartiet kalte det vel skremselsbussen. Det jeg så mest av var møter med mennesker og rødvingglass. Nå leste jeg i VG at næringsministeren og LO-lederen skal ut på turné de og.

De store, litt fjerne, men utrolig viktige sakene blir fremdeles forenkla og polarisert. Som Nikolai som møtte i Debatten om utbygging av mer fornybar kraft i Norge med serien Exit som utgangspunkt for en saklig og politisk debatt.

Men det jeg kanskje har tenkt aller mest på, nå som jeg har en pause fra politikken og har tid til å savne den, er hva som egentlig er poenget med politikk. Og poenget med hvorfor dere i denne salen her jobber med det hver dag døgnet rundt, og bruker av fritid og helger for å bidra.

Hvorfor er den viktig og hva skal den være?

Hele grunnen til at vi sitter på Stortinget, i fylkesting og kommunestyre er for å snakke om de sakene som betyr noe – ikke for å ri politiske kjepphester eller få den mest klikkbare overskriften.

Det merker hvert fall jeg at det er fort gjort å glemme når man holder på med det hver dag. Fra enkeltsak til enkeltsak. Fra overskrift til overskrift.

Det er ikke spesielt gode tider for moderate politikere, men jeg mener vi skal fortsette å være det partiet som ikke finner oss i at viktige debatter polariseres.

Hele poenget med politikken er jo å være der for folk i alle livets faser. Men det er også å være de som tar litt ekstra ansvar for de sakene som kan virke utrolig fjerne og uangripelige i hverdagen. Det som er kjedelig - helt til det blir polarisert og satt på spissen.

Jeg husker da jeg kom inn på Stortinget i 2013 og ble satt i energi- og miljøkomiteen. Da var det 17 år til vi skulle nå målet om å halvere utslippene våre. Det var kjempelekk til. Men det målet skal vi nå ha nådd det året datteren min begynner på skolen.

Selv om vi klarer det så vil millioner av mennesker måtte legge på flukt fordi hjemmene deres blir ubeboelige på grunn av de menneskeskapte klimaendringene. Den migrasjonskrisen som kommer som et resultat av dette vil legge press på hele vesten. Nok en gang har vi fått en ny klimarapport som igjen forteller oss at det haster. At det er virkelig. At det for mange er eksistensielt.

Enten vi vil det eller ei så vil inntektene våre fra olje og gass bli mindre i årene fremover. Det betyr at Norge må finne flere bein å stå på. Men det betyr også at vi vil ha mindre penger å bruke på offentlige utgifter i årene fremover. Dette kommer til å bli en kjempeutfordring for alle partier – og prioriteringene kommer til å bli vanskeligere.

Det har dessverre ikke vært vanskelig å bygge ut staten med nye oppgaver, ansvar og velferdsordninger. Men det er vanskelig å bruke mindre penger på ting og nærmest umulig å fjerne oppgaver.

Samtidig som vi skal håndtere alt dette så blir debattene rundt disse temaene mer og mer polariserte.

Sosiale medier tar mer og mer over for tradisjonelle medier. Folk får mesteparten av nyhetene sine fra foretrukne og ofte håndplukka tvilsomme kilder. Folk blir mindre og mindre eksponert for nyanser eller andre standpunkter. Man trives i sine ekkokamre.

Og eksperter kjære landsmøte,

Jeg er sikker på at dere også har lagt merke til det. Eksperter er ikke lengre det de pleide å være. De som tidligere var eksperter på virus og smitteverntiltak har nå blitt eksperter på det europeiske kraftmarkedet.

Oftere og oftere ser vi politikere som endrer mening basert på Facebook-grupper og demonstrasjoner som innimellom fører til at mindretallets syn fremstilles som noe det store flertall mener.

Det er skikkelig skummelt. For dette påvirker politikken, og er faktisk i enkelte tilfeller med på å forme den.

For å bruke et eksempel jeg har kjent godt på kroppen selv: Vindkraft på land. Facebookgrupper og relativt små demonstrasjoner fikk så stor oppmerksomhet at det til slutt presset frem en endring i politikken. Vi også ble påvirket.

Det endte med full stans i behandling av nye prosjekt, i påvente av ny politikk som vi til slutt la frem når vi satt i regjering. Jeg sier ikke at det var feil. For det var helt riktig å stramme opp regelverket og ta mer hensyn til natur og miljø, blant annet. Men det er likevel et godt eksempel på hvordan dagsorden settes på Facebook selv om det ikke nødvendigvis reflekterer flertallets syn, om du hadde spurt alle.

Og apropos vindkraft og energi.

Polarisert debatt former også polariserende politikere. Det blir viktigere å være populær enn å være faktaorientert. Dette opplevde jeg også når det stormet som verst med vindkraften for noen år tilbake.

Plutselig ville ingen av politikerne og partiene som tidligere hadde heiet vindkraften frem, ta ansvar.

Plutselig hadde alle "egentlig" vært imot.

Spoler vi frem til i dag, med strømpriskrise og mangel på kraft, så vil noen av de samme politikerne nå riste på hodet og peke finger på Høyre som det partiet som "dessverre" stoppet vind på land i 2020.

Kjære venner, la oss aldri bli sånn. La oss ta ansvar for det vi har sagt og gjort, rette opp kursen om nødvendig, men også forklare sammenhengene og huske på det store bildet.

Også kan man vel si, kjære landsmøte, at det ikke alltid er så lett. Journalister forventer ja og nei svar på sykt kompliserte spørsmål som ikke gir verken tid eller rom til å forklare hvorfor. Samtidig forventer mange at politikken skal gå så fort at det å bruke tid på å utrede, diskutere, justere og diskutere litt til blir liksom irriterende og handlingslammende.

Det kommer til å bli kjempevanskelig å håndtere de store utfordringene vi må løse med dette som bakteppe. Ikke minst fordi vi er helt avhengig av å ha folk med oss på reisen. Klimapolitikken, kanskje fremst av alt, krever dette.

Og det er nå en gang sånn at kompliserte utfordringer faktisk krever kompliserte løsninger. Ikke bare i gjennomføringen, men også i presentasjonen av dem.

For å igjen bruke klima som et eksempel:

Hvis du spør noen om de er villige til å leve med vedvarende høye strømpriser for å redde klima så vil de sannsynligvis, med mindre de er veldig idealistiske eller rike, svare nei. Og selvfølgelig gjør de det. Det er helt logisk. Jeg ville også gjort det.

Men gir det i det hele tatt et riktig bilde av hva en fremtid hvor vi når klimamålene våre ser ut?

Nei.

Men det tar litt tid å forklare det kompliserte bildet. Og det er tid og tålmodighet som ingen egentlig er villige til å gi i disse dager.

Så mens alle løper om kapp for å polarisere debatten så blir det bare vanskeligere og vanskeligere for folk å se det store bildet.

En dag er du utålmodig i kampen mot klimaendringene. Den neste dagen er du frustrert på politikere som forteller deg at du burde tenke bedre gjennom hvordan du bruker strømmen din hjemme eller at den nye bilen din burde være en el-bil eller at du burde ta offentlig transport oftere. Da får vi beskjed om å holde kjeft i kommentarfeltet. Noen ganger kanskje med god grunn.

Jeg har ingen problemer å si at vi politikere har for vanskelig å endre mening eller innrømme at vi tok feil. Det skjer altfor sjelden.

Det rare med det er at ingenting burde være en større selvfølge enn at når verden endrer seg så endrer også politikken seg.

Det siste året har gitt oss to ganske ulike eksempler på dette.

Da pandemien smalt innførte vi helt nødvendige kriseordninger for alt mulig. Også for olje- og gassnæringen. I etterkant har Erna innrømmet at oljeskattepakken ble for raus hvis vi DA hadde visst det

vi vet I DAG. Men at det var helt riktig å gjøre det i den situasjonen vi stod i. Etterpåklokapen er som kjent den beste vitenskapen, men mange kritiserte henne for å være nettopp etterpåklok.

SVs reise det siste året for å endre NATO-standpunkt er et annet, veldig annerledes eksempel. De har helt fundamentalt endret et helt grunnleggende standpunkt. Selv om det er ganske privilegert å bo i et land hvor du kan mene det SV nå mener så er det bra at de har beveget seg.

Samtidig skal vi være glad for at det ikke er SVs prinsipper som har styrt utenrikspolitikken de siste tiårene.

Men mellom alle politiske slagord og overskrifter så er det mye politikken og politikere må ta stilling til som aldri finner veien inn i et landsmøte eller et partiprogram. Spesielt gjelder det når krisene oppstår.

Ingen av partiene hadde programfestet hvordan vi skulle håndtere en verdensomspennende pandemi hvor liv og helse stod i fare og arbeidsplassene våre ble satt i spill av smitteverntiltak og stopp i produksjonslinjer.

Ingen av partiene hadde heller egne avsnitt i partiprogrammene helt konkret hvordan vi skulle håndtere en blodig krig i Ukraina med de konsekvensene det fører med seg.

Nettopp når det oppstår kriser eller situasjoner som ingen kunne forutse så må politikken på mange måter gå litt back to basics.

Tilbake til det ideologiske og det verdibaserte.

Og for Høyre så vil de verdiene alltid være at vi skal

- hjelpe de som trenger det mest.
- Tenke på forvalteransvaret.
- Tenke på generasjonsperspektivet
- Ikke ta kortsiktige politiske grep som gjør nå-situasjonen enkel, men som gjør det vanskeligere for de som kommer etter.
- Ta utgangspunkt i enkeltmennesket – ikke systemet

Så hva betyr det i praksis?

Jo det betyr at når det offentlige får mindre penger å bruke så skal vi skjerme de som rammer hardest. Da er vår oppgave å bruke folks skattepenger på det viktigste først. Akkurat nå opplever spesielt mange barnefamilier at økonomien blir trangere. Da prioriterer vi å øke barnetrygden med 3 000 kroner per barn. Og jeg har sett at flere av dere leter etter måter å kutte eiendomsskatten og redusere kommunale avgifter for å la folk beholde mer av egne penger.

Det betyr at når klimaet trenger politikken mer enn noen gang så skal ikke vi være partiet med de mest ytterliggående forslagene. Vi skal være partiet med realistiske tiltak som både kutter utslipp, samtidig som folk fortsatt har en jobb å gå til, at industrien kan vokse og at velferdstjenestene våre ikke må kuttes.

Det betyr at vi skal tørre å være de tørre som snakker om skolepolitikk, arbeidsinkludering og integreringspolitikk i fattigdomsdebatten. Fordi et vitnemål i hånden, en arbeidsgiver som våger å satse på deg og norskkunnskaper er veien inn i arbeid og aktivitet – og veien ut av fattigdom og passivitet.

Og det betyr at vi skal tåle at noen kaller oss kjedelige.

At vi bruker for lang tid på å svare når noen stiller et komplisert spørsmål.

At vi skal leve med å ikke være så innmari sexy i debattstudioet, så lenge det vi sier er riktig og rett.

Det kan være ubehagelig å ikke alltid ha de dyreste løftene. Men det er enda mer ubehagelig være svar skyldig for å ha lovet ting vi ikke klarer å holde. Eller å vite at konsekvensene av de enkle valgene vi tar i dag vil gjøre det vanskeligere å håndtere de utfordringene som møter oss i 2030, i 2040 og i 2050. Dette skal vi alltid ha i bakhodet ikke bare fordi det kan være ubehagelig å møte seg selv i døra noen år senere – men fordi vi aktivt må jobbe mot at det skapes mer politikerforakt og skuffelse blant velgerne som faktisk tror på det vi sier til dem.

Ingen skal være i tvil om at Høyres politikk er forutsigbar. Den er trygg. Og den er fremtidsrettet.

Den tryggheten, ærligheten og forutsigbarheten skal vi bære med oss i ryggraden når vi går inn i lokalvalget til høsten og stortingsvalget i 2025.

Det er veldig mye i Norge som går bra. Det er ikke noe poeng i å gå til valg på en svartmala virkelighetsbeskrivelse eller radikale politiske løsninger.

Aldri før har flere elever fullført videregående skole.

Vi er friskere lengre og vi lever lengre.

Og denne uken ble det kjent at vi nok en gang er blant verdens lykkeligste land.

Men som Erna sa i sin tale: Et bedre Norge er mulig.

Når mange ikke mestrer skolen, hundretusenvis står utenfor arbeidslivet, vi fortsatt har en lang vei å gå for å nå klimamålene og helsekøene øker, ja da er et bedre Norge mulig.

Hvis vi klarer å være ærlige om at veldig mye går bra, men at vi også kan bedre så gjør det oss også bedre i stand til å utvikle troverdige løsninger på de faktiske problemene folk kjenner seg igjen i. Og som de kan ta stilling til på vegne av seg og sine når de skal gå til stemmelokalene både i år og i 2025.

Vi går inn i et lokalvalg.

I september kommer mange av dere til å bli folkevalgte for første, for andre, eller for sjette gang.

Altfor mange har en tendens til å kategorisere politikere som broilere. Som ikke har gjort noe annet i livet enn å være opptatt av sin egen politiske karriere. På jakt etter makt og høyere posisjoner. Og etter hvert kanskje en jobb i EU-systemet. Jeg må forresten bare innrømme at jeg ikke kjenner så veldig mange av dem..

Men for de aller fleste så er politikken en del av en hverdag preget av jobb, lekser, middag, håndballtrening, omsorg for familiemedlemmer og travle dager med oppturer og nedturer.

Jeg har lyst til å si tusen takk til dere som bruker dager, kvelder og helger på å bidra til at lokalsamfunnet der barna våre vokser opp, der vi lever livene våre og går på jobb og der vi skal bli gamle en dag.

Neste gang noen slenger ut kommentaren «kan ikke de der politikerne bare få seg en ekte jobb» så kan vi jo fortelle dem at vi har det. Politikere tørker tårer i sandkassen, de knekker lesekode og gir spesialundervisning. De tar imot nye borgere og er med på bestemors siste pust. De bygger veier, fanger karbon og gjør klar taco-hylla på butikken fredag morgen.

Det store flertallet av norske politikere er bare helt vanlige folk med helt vanlige jobber og med et helt vanlig liv som handler om helt andre ting enn politikk. Men en ting er sikkert, dette er ikke noe vanlig nine to five liv.

Vi driver med politikk fordi vi har lyst til å gjøre ting bedre. For det er jo det som er poenget med politikk! Det er ikke slagordene, de retoriske poengene, de litt kleine oppslagene i VG om at middag uten kjøtt ikke er middag eller at ungen min som veide 1.8 kilo når hun ble født nå veier 4, de tabloide debattene eller den ene eller andre facebookgruppa.

Poenget er at vi vil gjøre ting bedre. For så mange som mulig. Noe av det er enkelt og noe er komplisert. Ofte er det frustrerende fordi man ikke får til alt man vil, men herregud så gøy det er når man gjør det. Når man utgjør en forskjell i folks liv. Det mine venner, er poenget med politikk. Det er derfor vi sitter her.

Takk for meg.